

РОЛЬ ФІНАНСУВАННЯ ОСВІТИ У ЗМЕНШЕННІ СОЦІАЛЬНОЇ НЕРІВНОСТІ В УМОВАХ ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ

Соціальна нерівність населення є одним із вагомих індикаторів стану розвитку рівня економічної системи держави. Значні диференціації щодо можливостей доступу до певних благ і нерівність у розподілі доходів сигналізують про низьку ефективність функціонування механізмів забезпечення соціального розвитку населення. Структурні зміни в економічних системах, у глобальному вимірі, свідчать про актуалізацію важливого результату соціального розвитку — людський капітал формується у окремий ресурс, наявність якого пов'язують з успішністю та потенціалом розвитку для економіки держави та визначають як основу економіки знань.

Розуміння сутності економіки знань Турчіна С. Г. розкриває через наступне визначення «економіка знань або економіка, що створена на засадах знань (англ. Knowledge economy) — економіка, в якій більшу частину валового внутрішнього продукту забезпечено діяльністю з виробництва, оброблення, зберігання і розповсюдження інформації і знань» [1. с. 134]. Поряд з тим, в умовах постіндустріальних суспільств і враховуючи реалії та тенденції розвитку економічних систем, «на перше місце серед детермінуючих чинників економічного зростання виводять не інформацію, а знання» [2]. Саме освітня складова визначає потенціал для розвитку людського капіталу в умовах економіки знань, тобто знання як ресурс формують базу для участі у виробництві та розподілі ВВП, і як наслідок, можливості отримати доходи для забезпечення розвитку кожного окремого громадянина. Можливості активізувати власну роль у процесах створення доходів, через підвищення рівня знань, формують передумови для зменшення соціальної нерівності саме у розрізі скорочення майнового та соціального розшарування, адже базовим активом для покращення матеріального, і як наслідок, соціального стану, є ресурс, що може бути сформовано у будь-якої особи.

Безумовно, варто звернути увагу на той факт, що орієнтація розвитку на економіку знань значно впливає на фінансову політику держави щодо забезпечення вихідних умов для отримання знань

своїм громадянами, адже конкурентоспроможність економіки буде визначатись саме питомою вагою участі людського капіталу, як носія знань, у виробництві ВВП країни.

Як свідчать тенденції щодо фінансування галузі освіти (табл. 1), структура рівнів фінансування освіти, протягом аналізованого періоду, не зазнала суттєвих змін, зокрема щодо стабільної тенденції превалювання видатків із місцевих бюджетів. Так, питома вага видатків місцевих бюджетів на освіту у сукупному обсязі витрат держави, істотно збільшилась у 2018-2021 рр., що в цілому пов'язано з впровадженням реформи децентралізації влади, зокрема передачі повноважень щодо системи освіти до місцевих органів влади, та запуском проєкту «Нова українська школа».

Таблиця 1

Динаміка формування видатків на освіту в бюджетній системі України, 2016-2020 рр. [розраховано на основі даних 3, с. 20-21]

Роки	2016	2017	2018	2019	2020
Обсяг видатків на освіту у Зведеному бюджеті, млрд.грн.	129,4	177,9	210,0	238,8	252,3
Питома вага у ВВП, %	5,4	6,0	5,9	6,0	6,0
Темп росту, % до попереднього року	x	137,5	118,1	113,7	105,7
Питома вага видатків на освіту у видатках Зведеного бюджету, %					
Видатків державного бюджету	4,2	3,9	3,5	3,8	3,3
Видатків місцевих бюджетів	11,3	12,9	13,3	13,6	12,5

Питома вага витрат на освіту у ВВП коливається у межах 6%. Поряд з тим, як наголошують експерти, відповідно до «частини першої статті 78 Закону України «Про освіту» держава має забезпечувати асигнування на освіту в розмірі не менше ніж 7 відсотків валового внутрішнього продукту за рахунок коштів державного, місцевих бюджетів та інших джерел фінансування, не заборонених законодавством» [4]. Натомість, відповідно до існуючих економічних умов, дана норма законодавства не виконується у повному обсязі.

Відсутність тенденцій збільшення витрат на фінансування освіти для держави, що функціонує в умовах економіки знань, значно зменшує потенційні можливості для нарощування економічного росту. Поряд з тим, доступна та фінансована державою, навіть лише базова, освіта, в умовах економіки знань, формує у населення потенціал для розвитку відповідно до власних потреб,

із подальшими мінімальними фінансовими витратами для держави, з огляду на той факт, що населення є зацікавленим у власному розвитку як основи подальшого матеріального забезпечення. Такий підхід у цілому позитивно впливає на сукупний соціальний розвиток і здійснює позитивні зрушення щодо зменшення соціальної нерівності у суспільстві.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Турчіна С. Г. Розвиток економіки знань в умовах інтеграції України до світового господарства. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*, 2017, Випуск 13/2, с. 133-136
2. Стояненко. І. В. Формування економіки знань як реальність та необхідність сьогодення. *Ефективна економіка*, 2012, № 6 <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1230>
3. Статистичний збірник: «Бюджет України 2020» Міністерства фінансів України. К., 2021 с. 299
4. Видатки зведеного бюджету на освіту за 5 років зросли удвічі. URL: <https://www.auc.org.ua/novyna/vydatky-zvedenogo-byudzhetu-na-osvitu-za-5-rokiv-zrosly-udvichi> (дата звернення 04.04.2022)

УДК 338.2

Круглов В. В.

д. держ. упр., доцент, Харківський національний університет будівництва та архітектури

ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВИХ НАВИЧОК У ПРОЄКТАХ GOVTECH

Стрімка інтеграція інформаційно-комунікативних технологій в процеси господарювання та управління передбачає впровадження широкого спектру структурних та організаційних факторів, що стимулює органи державної влади проводити заходи по цифровій трансформації суспільства. Проблематика неефективного витрачання бюджетних коштів, дублювання функцій у системі управління, які спричинені відсутністю сформованої координації між окремими органами державної влади, змушує шукати дієві механізми вирішення зазначених недоліків. Політика держави останніх років фокусується на напрямках цифрової трансформації країни і є важливим фактором успішного сучасного розвитку. Існуючі проєкти GovTech, фінансовані Світовим банком, демонструють фак-